

Gülüşkür Köprüsü ile Pertek Mevkiindeki Su Geçişine Ait Proje ve Kontrollük Hizmetleri

Doğu Anadolu'nun kalkınmasında önemli bir yeri ve rolü olacağı aşikâr bulunan Keban Barajı inşaatı hakikatte çok veçheli büyük bir projedir.

Baraj inşaatına paralel olarak daha bir çok işlerin, barajın su tutmaya başlayacağı tarih olarak tesbit edilen 1970 senesi başından çok önce ele alınması ve istenilen zamanda bitirilmesi gerekmektedir.

Bu barajın yapımı dolayısıyla Elâzığ - Bingöl arasındaki mevcut karayolu ve demiryolunun bir kısmı ile Elâzığ - Tunceli karayolunun Pertek civarı baraj gölü altında kalmaktadır. Bu sebeple, Gülüşkür mevkiinde yeni bir köprünün, Pertek civarında ise bir su geçişi tesisinin yapımı işi oldukça acil bir durum arz etmektedir.

Bu işe ait proje ve kontrollük hizmetlerinin, gerek tecrübe ve teşkilât ve gerekse zamanın çok kısa olması bakımından 6150 sayılı Kanun gereğince uluslararası bir ihale ile yaptırılması uygun görülmüş ve bu sahada, Avrupa ve Amerika'da tanınmış yabancı firmalardan teklif alma yoluna gidilmiştir.

Önce, ilgili yabancı resmi mercilere müracaat edilerek bu evsftaki bu işi yapabilecek firmaların isimleri sorulmuş, ön elemelerden sonra tesbit edilen (Batı Almanya'dan 5 adet, Fransa'dan 4 adet, İngiltere'den 7 adet, Hollanda ve İsviçre'den birer adet, Danimarka'dan 2 adet, Amerika Birleşik Devletlerinden 7 adet olmak üzere) 27 adet muhtelif firmaya 4 Ekim 1965 tarihinde birer mektup ve gerekli dokümanlar gönderilerek 30 Kasım 1965 tarihine kadar teklif vermeleri istenmiştir. Bunlardan 21 firma teklif vermiş, 2 adedi istinkâf etmiş, 1 adedi teklifini geç gönderdiği için nazarı itibare alınmamış, geri kalan 3 adedi ise cevap vermemiştir.

Teklifler gelmeden önce kıymet-

Yazan :

Ziya ÇAKMAK

(Karayolları Genel Müdürlüğü
Köprüler Dairesi Başkanı)

○

lendirmede homojenliği sağlamak maksadiyle firmaların mevcut teşkilâtları, tecrübeleri, bu işe tefrik edeceği elemanlarla, bu işi ne şekilde yapacağına dair sorulan soruların puvanlandırılması işi bir esasa bağlanmıştır.

Buna göre önce, teklif edilen üçerler nazarı itibare alınmadan yani işin maliyeti düşünülmeden sadece firmaların evsaf, tecrübe, bu işe tefrik edeceği eleman ve işi ne şekilde ve ne kadar zamanda yapacağı hususları nazarı itibare alınarak puvanlandırılma yapılmış, bu suretle tesbit edilen ilk puvan barajını aşan 7 firma seçilmiştir.

Bu firmalar şunlardır :

Frederic and R. Harris (U. S.A.)
Ostenfeld and Jonson (Danimarka)

Steinman and Boynton (U. S.A.)
Amman and Whitney (U.S.A.)
H. Grassel (Almanya)
Dobbie and Partners (İngiltere)
Kampsax (Danimarka)

Firmalardan istenmiş olan hizmetleri şöylece hülâsa etmek mümkündür.

1 — Gülüşkür Köprüsü :

Bu köprünün aynı anda iki mak-sada birden hizmet etmesi, yani tek katlı bir demiryolu ile iki şeritli bir karayoluna geçit verecek şekilde olması ön görülmüştür. Firmalardan şu üç safha için ayrı ayrı fiyat vermeleri ve bunların üst limitlerini göstermeleri istenmiştir.

Mukavelenin, Karayolları Genel Müdürlüğü adına Genel Müdür Muavini Hasan BORA ve Müşavir Firma adına Talbot PETERSEN tarafından imzalanması görülmektedir.

Resimdekiler (Soldan Sağa) : Adil Sözmén, Ziya Çakmak, Burhan Özgün, Hasan Bora, Baki Bilâl, Niyazi Kiper, Talbot Petersen, Ali Terzibaşoğlu, Ali Terim

I. Safha : Avan proje çalışmalarını ihtiva eder. Buna; her türlü gerekli etüdler, bilgi toplamalar, tahkikler, bu bilgilerin karşılaştırılması ve analizi, avan proje hesapları, kroki ve resimler, keşif evrakı, mühendislik fizibilite raporunun hazırlanması ve 1, 2, 3 adet icabında daha fazla adette alternatif avan proje yapılması dahildir.

II. Safha : Tafsilâta ait hesap ve proje çalışmalarını ihtiva eder. Buna; Karayolları Genel Müdürlüğünün seçeceği alternatifin kesin proje hesapları, tatbikat proje ve resimleri ve gerekli bütün detaylarla, şartnameler, keşif ve eksiltme evrakı ve diğer dökümanların hazırlanması dahildir.

III. Safha : İnşaata ait kontrol hizmetidir. Buna; inşaat safhası için gelen tekliflerin ön değerlendirilmesi hakkında tavsiyeler, farklı bir projeye dayanan herhangi bir karşı teklifin değerlendirilmesi, bütün atelye detay resimleri ile şantiye resimlerinin kontrolü ve tasdiki ve inşaatın her türlü nezareti ve kontrolü hakkında genel tavsiyelerde bulunmak ve fikir vermek ve yol göstermek hizmetleri dahildir.

2 — Pertek Su Geçişi :

Burada iki şeritli bir karayolu ihtiyacını karşılamak üzere ve aşağıda gösterilen yalnız I. safhaya ait hizmetler için fiyatların üst limitleri istenmiştir.

I. Safha : A) Feri ile geçiş için gerekli avan proje çalışmalarını ihtiva eder. Buna; ayaklar, rıhtımlar vs. gibi yapılar için gerekli etüdler, tahkikler, bilgi toplanması, bu bilgilerin karşılaştırılması ve analizi, avan proje hesapları, kroki ve resimler, keşif evrakı ve mühendislik fizibilite raporunun hazırlanması, ayrıca; ferî vapurları ve işletme tesisleri için avan kroki ve resimlerle, keşif ve mühendislik fizibilite raporu hazırlanması dahildir.

B) Köprü ile geçiş için gerekli avan projesi çalışmalarını ihtiva etmektedir.

Buna da; gerekli etüdler, tahkikler, bilgi toplama, bu bilgilerin

karşılaştırılması ve analizi, avan proje hesapları, kroki ve resimler, keşif evrakı ve mühendislik fizibilite raporu hazırlanması dahildir.

Gelen tekliflerin tetkikinden, ilk mektuba ilişik olarak gönderilen mukavele örneğindeki fiyatla ilgili bazı hususların ve istenilen hizmetin ne olduğunun kısmen iyi anlaşılması görülmüş, bu ara Devlet Plânlama Teşkilâtı ile yapılan temaslardan Barajda su toplama tarihinin bir sene sonraya ötelendiği öğrenilmiş olduğundan ve bilhassa zaman faktörünün fiyatlara direkt tesir edeceği düşünülerek bu 7 firmaya yeniden birer mektup yazılmasına karar verilmiştir.

29 Aralık 1965 tarihli olan bu mektupta su toplanma tarihinin 1969 senesi sonuna kadar ertelendiği bildirilmiş ve Güllüskür ve Pertek su geçişlerinde müşavir firmadan talep edilen işler daha sarıh olarak belirtilmiş ve her safha ve varyant için ayrı ayrı teklif vermeleri ve bunların üst limitlerini bildirmeleri istenmiş ve fiyat faktörünün seçimde en mühim faktörlerden biri olacağı belirtilmiş ve 30 Ocak 1966 tarihine kadar cevap vermeleri talep edilmiştir.

Gelen cevapların değerlendirilmesinde Hazine menfaatine olacağı cihetle her safha için teklif edilen teknik ücret, genel masraf ve sabit kâr ücretlerinin ağırlıkları da nazarı itibare alınmış, ayrıca işin mümkün mertebe Türkiye'de yapılmasına, yerli firmaların yetişmesine ve gelişmesine yardımcı olur düşüncesiyle bu kabil tekliflere lehte puvan verilmiştir.

İşin III. safhası olan kontrol müşavirliği hizmetinde hemen hemen bütün firmalar gerek kendi memleketlerinde ve gerekse Türkiye'de ücretlerin artma ihtimalini belirtmişler, bir kısmı bu hususla ilgili taleplerinin mukavelede derpişini düşünmüş, bir kısmı da risklerini tekliflerini kabartmak suretiyle nazarı itibare almışlardır.

Bu bakımdan değerlendirmede daha ziyade birinci ve ikinci safhayı teşkil eden avan ve tafsilât proje hizmetleri için verdikleri tekliflere

önem verilmesi uygun mütalâa edilmiştir.

Yukarıda zikredilen 3 ayrı safhaya ait teknik personel, genel masraf ve sabit ücretlerden başka şu işler içinde ayrıca masraflar yapılabilmektedir.

a) İcap ettiği takdirde Özel etüdler ve tecrübeler eksik olan donelerin tamamlanması icabı halinde özel müşavir istihdamı raporların basılması masrafları,

b) Harici ve dahili bilûmum seyahat masrafları,

c) Türkiye'de ödenmesi gereken bilûmum vergi ve resimler.

Yukarıda izah edilen esaslar dahilinde ve itinalı bir çalışma sonucunda her bakımdan en uygun teklif olduğu kanaatine varılan "Chr. Ostenfeld ve W. Jonson Consulting Engineer" Danimarka firmasının müzakerelerde bulunmak ve anlaşma olduğu takdirde mukavele imzalamak maksadıyla Ankara'ya çağırılmasına; anlaşma olmadığı takdirde sırayla Dobbie and Partners, Kampsax, Grassel, Frederic and R. Harris, Steinman and Boynton ve Amman and Whitney firmalarının çağırılmasına karar verilmiştir.

Müzakerelerde bulunmak üzere 28 Nisan 1966 tarihinde çağrılan "Chr. Ostenfeld and W. Jonson" Danimarka firması ile yapılan görüşmeler sonunda anlaşmaya varılmış ve 7 Mayıs 1966 tarihinde mukavele akdedilmiştir.

Bu işe ait sözleşme 26.5.1966 tarihinde 829/600 sayı ile Sayıştayca vize edilmiş ve gerekli dövizin temini için Maliye Bakanlığı nezdinde teşebbüsle bulunulmuştur. Gayri resmi olarak alınan bilgiye göre yabancı paranın Danimarka teknik yardımından karşılanabileceği öğrenilmiştir.

Sözleşme gereğince akreditif açıldığı zaman işe başlanacak, projeler ve gerekli bütün dökümanlar 12 ay içinde tekemmül ettirilecektir. Müteakiben sözü geçen köprü inşaatı ve rantabl bulunduğu takdirde Pertek su geçiti ihale edilerek, 1969 yılı sonundan evvel tamamlanıp hizmete açılacaktır.